

ВІСНИК

осередку товариства "МЕМОРІАЛ" при Ів-Франківському міському культурно-наук. т-ві "РУХ"

І ВСТАВАЛИ З ДОМОВИНИ ЗАКУТІ В КАЙДАНИ МУЖНІ ЛЮДИ УКРАЇНИ...

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! Вашій увазі пропонується нове незалежне періодичне видання, потреба у якому є очевидною і давно назрілою. "РАНИ"-це вісник групи "МЕМОРІАЛ" міського т-ва "РУХ" по розслідуванню злочинів проти України і народів що її населяють. Ці злочини здійснювались протягом десятиліть і були складовою частиною сталінсько-брежнєвської лідиноненависницької політики терору, денаціоналізації, знищення неросійських народів шляхом яничарства, шляхом "злиття" народів у химерну "нову історичну спільність людей".

Кілька слів про людей, що видаватимуть "РАНИ". Ще взимку 1989р. під час підготовки т-вом "РУХ" мітингу пам'яті жертв сталінщини ініціативній групі стали відомі факти злочинів НКВС у Станіславі та околицях. Та свідки, на публічний виступ яких ми розраховували, не наважилися тоді оприлюднити факти 1939-41 та повоєнних років, боялись, напевно ще живих ветеранів-орденоносців з тих катівень. Але група членів "РУХУ" вирішила, що іменем наших співвітчизників, замордованих радянським гестапо, іменем тих що переніс Голгофу таборів і засланы, іменем живих і мертвих, сиріт і калік, нашим СВЯТИМ ОБОВ'ЯЗКОМ є викриття цих злочинів і покарання катів та вбивць.

Практичну роботу по збору фактів репресій проти населення краю очолив Роман Круцик-член т-ва "Рух", робітник з Ів.-Франківська. Він зумів переконати жителів с. Павлівки і Пасічної, що стріхотливі події часів сталінізму необхідно обнародувати. "Якщо ми забудемо-значить ми простили ліджерів; якщо ми боїмося-значить даємо шанс для того, щоб усе повторилось знову", - так переконував Роман старожилів міста і приміських сіл. Його старанням і старанням інших членів т-ва були організовані виїзди на місця масових поховань жертв сталінізму, зроблено багатогодинні відео- та магнітофонні записи свідчень старожилих Павлівки, Пасічної та інших сіл Прикарпаття, завдяки чому викрилися злочини, які замовчувались десятиліттями. Поступово обсяг доліджень виїздов за межі безіменних могил, що на околицях Івано-Франківська. Десятки людей прийшли до Р. Круцика з оповідями про такі ж могили в інших місцевостях краю. Сьогодні в цій групі працюють: відомий краєзнавець П. Арсенич, художник С. Каспрук, багато членів т-ва "Рух" та інших громадських об'єднань. Вони збирають у своїх записниках десятки свідчень людей з усього Прикарпаття, які розповідають про тисячі скалічених доль, тисячі безневинно обірваних життів, про біль і страждання, збирають для того, щоб над Україною знов не повисла тінь кривавого Бокассі. Завдяки розповідям свідків, що їх розшукала група, в обласній "Прикарпатській правді" з'явилась стаття І. Андрухів "Станіславські Куропати", після чого облвиконком створив комісію по розслідуванню репресій на території області. Про те, як вона створилась, переконливо розповів на вічі в Івано-Франківську П. Арсенич, (23 липня ц.р.). Стало очевидним, що заспокоїти громадськість фактом "створення" комісії, не вдасться, тому при комісії були сформовані робочі групи із залученням членів "Руху". Керівники комісії передусім зажадали від Р. Круцика передачі їм усіх записів (прізвищ та адрес свідків, їх розповідей), а також заявили, що розшукувати і самовільно вести розслідування представникам "Руху" не дозволяють, не дозволяють навіть бути присутніми на таких розпитуваннях-допитах свідків правоохоронними органами. Отаке співробітництво, отаке членство у комісії...

Звичайно, ми всебічно сприятимемо роботі облвиконкомівської комісії. Група "Меморіалу" при т-ві "Рух"-за співробітництво з УСІМА державними та громадськими інституціями, які дійсно хочуть викрити злочини сталінізму і порушення прав людини у часи застою та теперішні часи. Але скласти руки і чекати, що ж розслідує офіційна комісія, ми, природно, не можемо. Знаємо як довго (вже у перебудовні часи) фальсифікувалась трагедія Биківні. Знаємо, що ні один із катів-ветеранів ще не був засуджений народним судом. Знаємо, що досі членом КПРС є кат України-її колишній партійний "гауляйтер" Каганович. Тому у світ виходить перший випуск вісника "Рани". Сподіваюсь, що поміщені в ньому матеріали заповнять немало "білих плям" в історії краю, увійдуть до книги Пам'яті громадян України-людей різних національностей

які стали жертвами геноциду, бо слізи матерів і сиріт ще не висохли. Рани нашого народу кровоточать і донині... "Рани"-це правда про криваве лихоліття сталінізму, це пошук імен тих людей, які були знищені чи пропали безвісті у ті роки; про безневинно засуджених чи виселених з рідного краю. "Рани"-це інформація про кожен відомий "Рухові" випадок наруги над людськими правами, бо відлуння війни проти власного народу, яку вела "керівна і спрямовуюча сила" протягом десятиліть, і сьогодні лунає з деяких установ і кабінетів.

"Рани"-це робота в ім'я людей, в ім'я того, щоб ніколи не повторились Куропати і Биківня, трагедії станіславської тири і павлівського лісу. То ж прошу вас, ЛЮДИ: ДОПОМАГАЙТЕ РЕДАКЦІЇ "РАН", НАДСИЛАЙТЕ СВОЇ МАТЕРІАЛИ, ЗБИРАЙТЕ СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ, ЗАПИСУЙТЕ РОЗПОВІДІ ЖЕРТВ РЕПРЕСІЙ! В ІМ'Я ВАШИХ ДІТЕЙ І ОНУКІВ !!!

Зиновій Дума, член ради т-ва "Рух", координатор обласної організації Народного Руху України за перебудову

ВУЛИЦЯ СТРАЧЕНИХ.

У всі часи і в різні періоди нашої болісної історії народ умів безпомилково визначати, де-правда, а де-брехня. Боляче люди переживали сумні події і, які б вони не були гіркі, старалися пам'ятати про них. Свідчення цьому-назви міст, сіл, вулиць. До 1960р. у нашому місті була невеличка вулиця з сумною назвою вулиця СТРАЧЕНИХ (теп. назва Тобілевича). То ж яку подію увіковічнив народ у цій назві?

У будинку теперішньої обласної філармонії (колишній театр ім. І. Я. Франка) під час польської окупації містився театр ім. Я. Монюшко. Українці не мали свого театрального приміщення. На просьбу української громадськості німецькі окупаційні власті в 1941р. віддали це приміщення українцям.

Ця страшна трагедія, яка потрясла все місто і яка показала справжні ікла фашизму, сталася у вересні 1943р. В театрі в цей час йшла оперета "Шаріна", у якій йшлося про постій січових стрільців на Закарпатті. Місцеві поляки, хоч і вважали німців своїми ворогами, та ненависть до українців була настільки велика, що вони йшли на співробітництво з Гестапо щоб тільки нашкодити українцям. Вони зуміли доказати їм, що театр є постійним місцем зборів ОУН. Під час прем'єри в приміщенні театру увірвалася велика група гестапівців на чолі з начальником Гестапо Крібером. Зігнавши артистів зі сцени, фашисти розпочали свій кривавий спектакль. Всім наказали підняти руки вгору, жінкам і дітям згодом дозволили вийти, а чоловіки стояли з піднятими руками всю ніч. Поляки, щоб доказати правдивість своєї версії, в залі під одне з крісел 3-ого ряду зліва (місце 4 чи 5) підложили вибухівку. На цьому місці сидів учитель з с. Загвіздя. Його і ще деяких чоловіків арештували. 13 або 14 жовтня відбувся публічний суд в приміщенні театру. На площу було зігнано кілька тисяч людей, скрізь були встановлені гучномовці, а вхід в зал був по запрошеннях. Судили членів ОУН. Були запитання, відповіді, останнє слово приречених до страти. Основним було звинувачення у членстві в ОУН. Чулись відповіді: "Так, належимо". Останнє слово було горде і сміле. Кожний смертний вирок, а таких тоді було винесено вісім, присутні на площі поляки вітали бурхливими оплесками і вигуками "bij rusinow" (бий русинів). У зв'язку з цим на площі зчинилась бійка між поляками і українцями. Останнє слово учителя із с. Загвіздя було благальним: "Я нічого не винен, я нічого не знаю, у мене двоє маленьких діточок". Помилування не було нікому. До страти присудили 42 в'язні, серед них трьох жінок. Жінок на площі нерозстрілювали, їх вивели через центральні двері і відвезли в тюрму. Одягнені були жінки в гуцульський одяг. Вирок виконали тут же на площі під стіною єврейської синагоги (теп. клуб медінституту). Закопали по десять стовпів і страта велась у три етапи, по 10, 10 і 9 чоловік. В'язнів прив'язували колючим дротом до стовпів. Напроти стояло 10 німецьких автоматників і один офіцер, який давав команду. В'язні падали, а офіцер підходив до кожного і стріляв з пістолета в вухо. Приречені самі підходили до стовпів, горді й усміхнені, а перед пострілами вигукували: "Хай живе вільна Україна!",

4 октября 2016 года Минюст РФ внес Международный Мемориал в реестр «некоммерческих организаций, выполняющих функцию иностранного агента». Мы обжалуем это решение в суде.

Библиотека Международного Мемориала